

МІФІЧНЕ МОТИВУВАННЯ І МІФІЧНА МЕТАФОРА В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ АВТОРСЬКОМУ МІФІ ІГОРЯ КАЛИНЦЯ

Олена Буряк

(Україна)

У статті витлумачено поняття ‘міфічне мотивування’ і ‘міфічна метафора’, з’ясовано їхню функціональну роль у творенні індивідуального авторського міфу Ігоря Калинця, втіленні авторської художньо-філософської концепції, яка ґрунтується на засадах альтруїзму.

Ключові слова: міфічна метафора, міфічне мотивування, індивідуальний авторський міф.

THE MYTHICAL MOTIVATION AND THE MYTHICAL METAPHOR IN THE INDIVIDUAL AUTHOR’S MYTH OF IGOR KALYNETS

Olena Burjak

The article discusses the concept of ‘a mythical motivation’ and ‘a mythical metaphor’, their functional role in the creation of the individual author’s myth of Igor Kalynets, an embodiment of the author’s artistic and philosophical concept, which is based on the principles of altruism.

Key words: a mythical metaphor, a mythical motivation, an individual author myth.

Дослідження індивідуального авторського міфу (див. Буряк 2003, 54–64) Ігоря Калинця як феномена, що виявляє міфологізм художнього мислення літератора, його прагнення розібратися в складних художніх явищах, привело нас до відкриття специфічних художніх засобів – міфічного мотивування й міфічної метафори – і поставило перед необхідністю їх літературознавчої термінологічної дефініції.

Міфічна метафора – художній засіб, який містить твердження про походження предмета чи явища з позицій авторського міфу.

Міфічне мотивування – ядро міфічної метафори, опосередковано пов’язане з іманентною рисою будь-якого міфу: тлумаченням походження предмета чи явища. Цей троп визначає причину, мету, умову виконання дії, виникнення певного стану предмета чи явища через призму індивідуального авторського міфу.

Якщо брати за критерій розрізнення видів міфічної метафори спосіб походження предмета чи явища, то можна виокремити пряму й опосередковану метафори. Пряма міфічна метафора пояснює народження, первинну появу предмета чи явища, а опосередкована трактує появу

нового предмета чи явища як наслідок перетворення іншого (за своєю суттю це метаморфічна метафора).

Інваріант міфічної метафори характеризується наявністю в ній таких компонентів: суб'єкт дії (творець); матеріал, використаний для творення; дія творення; об'єкт (предмет творення). Міфічна метафора організована за структурним принципом, що моделює міфологічний процес світотворення. Тож цілком закономірно, що в індивідуальному авторському міфі міфічна метафора – ключовий процесуальний троп, адже він унаочнює творення митцем художнього світу, “окремої дійсності” (Антонич 1998, 468), за словами Б.-І. Антонича. Жоден інший художній засіб не має такого синтезувального характеру, як міфічна метафора, що актуалізує взаємодію комплексу необхідних елементів для виникнення міфічної реальності.

Ми усвідомлюємо певну оксиморонність терміна ‘міфічна метафора’ з огляду на тлумачення вченими взаємовідношень категорій міфу й метафори.

Наприклад, О. Потебня вважає, що, де з'являється метафора, там зникає міф (Потебня 1989, 590); розрізняє їх за способом зв'язку порівнюваного й порівняння: для міфу характерне повне злиття цих елементів, а для метафори – розмежування.

На нашу думку, оксиморонність назви ‘міфічна метафора’ ілюзорна, адже міфічна метафора – не статичний, а динамічний троп. Відправна точка внутрішньотропного руху – відносна автономність порівнюваного й порівняння, позиція, аналогічна метафоричній, а її завершальна стадія примітна симбіозом порівнюваного й порівняння, виникненням якісно нового образу, що нагадує традиційний міфічний образ. Тому ми послуговуємося концепцією Дж. Віко, який стверджує: “...кожна метафора – маленький міф” (Віко 1994, 146).

Класифікувати метафору як міфічну нам дає право і момент генези, котрий визначає її семантичне ядро. На переконання Є. Мелетинського, іманентна властивість міфу полягає “у зведенні суті речей до їхньої генези: пояснити сутність речі – це значить розповісти, як вона творилася; описати навколишній світ – те ж саме, що розповісти історію його першотворення” (Мелетинский 1976, 172).

Пропонована нами назва художнього засобу ‘міфічна метафора’ якраз і відображає наше намагання акцентувати процесуальний характер тропа, що фіксує зміну способу зв'язку порівнюваного й порівняння на протилежний, коли їхня початкова автономність змінюється дифузністю.

Міфічна метафора й міфічне мотивування перебувають у тісному взаємозв'язку з іншими художніми засобами. Спосіб їх організації в руслі походження предмета чи явища, зображеного як процес, що має початок і завершення, забезпечує активізацію міфічної метафори.

Синкретичний характер міфічної метафори обумовлює її особливу функціональну роль у побудові індивідуального авторського міфу. Цей художній засіб притаманний розвиненому, зрілому авторському міфу. Він,

як лакмусовий папірець, увиразнює концепти і, якщо концепція не життєздатна, утопічна, – унаочнює її внутрішні суперечності.

З'ясування специфіки художньої реалізації авторської концепції неможливе без аналізу міфічного мотивування, яке сприяє гармонізації зв'язків між реаліями 'окремої дійсності', у такий спосіб забезпечуючи функціонування міфу як системи.

Міфічне мотивування сприяє створенню в міфічній реальності необхідного причинно-наслідкового базису, а міфічна метафора моделює вектор і динаміку розвитку авторської концепції.

Проаналізуємо функціональну роль і семантику міфічного мотивування в індивідуальному міфі Ігоря Калинця з метою визначення особливостей художнього втілення його авторської художньо-філософської концепції.

Семантика міфічного мотивування в Калинцевій поезії відображає авторське прагнення створити систему міфічної реальності, у якій домінує принцип задоволення потреб суб'єкта з урахуванням життєвих інтересів інших реалій:

*Будемо міст мостити
срібними цвяхами –
іде до нас пан гетьман –
величається.
Будемо міст мостити
золотими цвяхами –
іде пані гетьманиха –
пишається.
Будемо міст мостити
рутяним вінком –
іде панна гетьманівна –
соромиться (Калинець 1976, 373).*

Альтруїстичний характер Калинцевої художньо-філософської концепції обумовив функціональну спрямованість міфічного мотивування на гармонізацію стосунків між реаліями індивідуального авторського міфу на засадах любові, а тому цей художній засіб утілюється шляхом експлуатації образів із позитивною енергетикою, що сприяє виникненню атмосфери злагоди, умиротворення, спокою:

*тільки вітер
мій дзвін
розхилитає*

*а я його
ворсистим ковпаком
як сурдинкою*

нащо галасу <...>

*ото кладіть
звечора під голову
мою утопію
про рай-сни*

*бо тільки я
можу вгамувати
шал світу... (Калинець 1976, 383).*

Міфічне мотивування і міфічна метафора виконують різні функції в межах свого основного призначення – укріплювати міф як систему.

Використання І. Калинцем персоніфікації як різновиду метафори на основі соціально-історичної парадигми дає оригінальний художній ефект. Поет сягнув нового якісного рівня в осмисленні природи, усвідомивши, що це унікальна система, яка існує у своєму, не співставному зі світом цивілізації буттєвому вимірі.

Тут і далі тексти віршів звірити з джерелом: не дотримана строфічність!

*мовить метелик
то все не те
я сам був фараоном
моя мумія
у білім савані
у піраміді вилежувалася
тільки найкраще
царювання серед квітів
день збираєш
біле з ромашки
жовте з чорнобривців
сам собі пан
і без рабів обходишся (Калинець 1976, 316).*

Міфічне мотивування в Калинцевому авторському міфі увиразнює своєрідність людського світу і світу природи, разом із тим указуючи на їх генетичну спорідненість:

*в пилку сріблястої помади
японська квітка вуст
усупереч усім вогнистим макам
відчинить спрагло пелюстки надвечір
пробуджена до поцілунку (Калинець 1976, 169).*

Уособлення, на якому ґрунтується міфічне мотивування, продукує гомогенне семантично-асоціативне поле: світ природи, утілений в образах

‘вогнистих маків’, і світ людини, презентований ‘японською квіткою вуст’ у пилку сріблястої помади, виражені одноякісною художньою матерією. Але міфічне мотивування по-бароковому різко розмежовує їх, роблячи опозиційними. Життєві ритми квітки вуст не підпорядковуються законам природи, природним циклам, ‘поведінку’ цієї квітки визначає духовне начало: вона розцвітає під впливом магії любові. Ескізно простежується зв’язок образу з метафоричною моделлю альтруїстичної концепції І. Калинця – образом сонця. Любов – життєдайне джерело в авторській міфічній реальності, аналогічне сонцю в природі.

Митцеві вдалося знайти спосіб злиття людського ‘Я’ з навколишнім світом, що водночас забезпечує збереження автентичності особистості:

Вухами лопухів слухаю мушлю тиші... (Калинець 1976, 86).

Духовна децентрація людського ‘Я’ через любов у Калинцевій міфічній реальності зовсім не означає, що контакт зі світом слабкий. Навпаки, він надзвичайно потужний, але оптимально згармонізований за рахунок паритетного принципу взаємовідношень. Таким чином людське ‘Я’ захищене від згубних для нього трансформацій фізичної оболонки.

Перевтілення в Калинцевому міфі здебільшого умовні, тому вони локалізуються зазвичай у сфері бажаного, уявного, що аж ніяк не поступається своєю значущістю реальному виміру міфу. Мрія, бажання, сон – духовні феномени, а художньо-філософська позиція І. Калинця ґрунтується на розкритті невичерпного духовного потенціалу індивіда. Метаморфози не призводять до втрати ідентичності людського ‘Я’, а навпаки, укріплюють його через розширення духовної сфери.

*і я тремчу
за стеблину стану
за краплі роси
на персах
за пелюстковий
віддих
бо чуєш
заносить
задухом торжищ
гаремом теплиць (Калинець 1976, 382).*

Активізація різних духовних іпостасей людського ‘Я’ впливає на перебіг подій у Калинцевому міфі.

Ідея абсолютного утвердження особистості через любов звучить уже в одній із перших збірок митця – “Відчиненні вертепу” (1967):

*І білий бог з осяяних верхів
косу відкине, радісно уздрівши*

*мадонну і дитя між лопухів,
між синіх лопухів лемківського узлісся* (Калинець 1976, 85).

Ця ідилічна картина позбавлена пласкої однозначності саме за рахунок наснаження її поки що ескізною ідеєю утвердження людини у вічності. Міфічне мотивування ще недостатньо виразне, оскільки воно служить для художнього втілення концепції, яка остаточно не сформована. Але потужність цього художнього засобу зростає через засвоєння енергії міфічного родоводу – тропа, що може входити до складу міфічного мотивування. Зв'язок із небом – символом вічності – встановлюється завдяки асоціативному кольоровому кодуванню: сині лопухи, як ореол, як оберіг вічності, оточують мадонну з дитям. Іконописні алюзії сприяють ненав'язливій монументалізації центральних образів, їхньому 'увічненню'.

Шляхом міфічного мотивування поет potwierджує пріоритетність духовних законів над фізичними. У його міфічній реальності любов – найважливіша духовна властивість ('існуємо щоб любити' (Калинець 1976, 400)), підґрунтя для формування фізичних законів:

*задивившись на падіння яблука
він (Ньютон. – О. Б.)
забув зазначити у формулі
саме яка земля
і саме яке яблуко тяжіють до себе
адже далеко не всякі
таке можливе тільки в ріднім саду
і ще хочу додати я теж обірване яблуко
яке прагне впасти до ніг матері* (Калинець 1976, 248).

Через міфічне мотивування potwierджується сакральне тяжіння одне до одного рідних, що опосередковано впливає на визначення функцій іншого міфічного засобу – міфічного родоводу: родовідний зв'язок забезпечує особливу міцність контакту між елементами міфічної системи.

Завдяки міфічному мотивуванню в поезії Калинця розкривається специфіка взаємозв'язку ідеального й матеріального:

*Яким дивом стоїть вона (дзвіниця),
чи не ниткою бабіліта,
срібною павутиною віри затрималася?* (Калинець 1976, 79).

Духовний феномен – віра – оберігає, захищає матеріальне – дзвіницю. Духовна властивість виконує роль причини в міфічному мотивуванні, а отже, компонує головний структурний елемент тропа. Таким чином на художньому мікрорівні актуалізується ідея пріоритетності духовного.

Характер зв'язку духовного і матеріального – активний вплив першого на зовнішній світ – свідчить про екстравертність Калинцевої концепції.

Потверджуючи невичерпний потенціал людської душі, поет наголошує на її здатності змінювати фізичну людську оболонку. За давньогрецькою філософською традицією людина осмислюється митцем як духовно-тілесний симбіоз. Фізична сутність індивіда – ніщо інше як отілеснена душа:

*... на лебединих рук веселку білу,
так ніжно виткану із довгої печалі* (Калинець 1976, 84).

Шляхом міфічного мотивування виражається концепт: духовне визначає буттєвий стан фізичного, людська тілесність – матеріалізоване духовне, що надає перспективної багатовимірності авторській концепції.

Уплив духовного поширюється на весь матеріально виражений світ Калинцевого міфу. Духовне і матеріальне перебувають у химерному переплетенні, взаємопереливі, створюючи атмосферу чудесного.

Узаємодія духовного і матеріального в Калинцевій міфічній реальності відображає стан гармонії в стосунках людини і природи:

*Юр, як листок від печалі,
легкий
і аж світиться наскрізь.
Він в небо
напевно відчалить,
бо в нього осінній настрій* (Калинець 1976, 81).

Людське матеріальне творіння – собор Юра – вписаний у Калинцеву міфічну реальність через персоніфікацію, а саме духовну властивість – настрій. Емоційні сплески можуть призвести до зміни буттєвого стану собору. Асоціативний генератор цього міфічного мотивування – інтерферентний епітет ‘осінній’ синтезує вияви духовного й матеріального. Актуалізуючи значення ‘печальний’, ‘сумний’, ‘журливий’, цей троп фіксує зміни, які відбуваються з образом Юра за міфічною логікою системи природи, хоч собор належить до цивілізаційної сфери. Узаємоперелив духовного і матеріального, що виявляється на художньому рівні в паралельному функціонуванні прямого й переносного значень, засвідчує поліфункціональність художнього образу, його здатність генерувати різні художні смисли. У такий спосіб стверджується діалектична єдність світу, спорідненість систем, які складають макросистему міфу.

Міфічне мотивування в Калинцевому міфі служить для вираження духовного єднання людини з природою, презентуючи обумовленість душевного стану, настрою від ритмів природи. Гармонія в природі стимулює гармонійність стосунків людини зі світом, вияв автентичної сутності людини у творчості:

*коли добридень зрівняється
з добраніччю
виплюскується з людей пісня
тільки так вони розуміють
рівновагу сонцестояння (Калинець 1976, 434).*

Зв'язок 'людина – природа' в міфічній реальності поета дуже міцний і ґрунтується на засадах гармонії. Обрана автором форма взаємодії вберегла людське 'Я' від нівеляції: індивід реагує на зміни у природі через творчість (її поетичний еквівалент – пісня) – винятково людську здатність.

Митець оптимально збалансував зв'язок між людиною і природою, зробивши його максимально тісним і водночас уникнувши злиття, згубного для них. Підтвердженням цього є і міфічне мотивування, використане для зображення праці як свята творчості:

*у цебрах оживає вапно бульбашковим квіттям
зі синькою в очах
хоче осідлати просяного коня (Калинець 1976, 435).*

Така поетизація звичайного білення хат відображає той святковий настрій, із яким наші предки бралися до роботи, що знаменувала новий щабель їхнього життя, а він збігався з переломним етапом у природній колозміні. І календар праці українців, і їхнє духовне життя багато в чому обумовлювалося перебігом природних процесів, залежало від природних ритмів. Ігор Калинець використовує це як підґрунтя свого індивідуального міфу, що, відповідно, набуває національного колориту.

Утілюючи паритетний принцип співіснування різних систем у макросистемі свого міфу, поет надає роль ініціатора контакту не тільки людині, а й природі шляхом її персоніфікації:

*наївний блукальницю
падолистом
нахилилися
і зірви мене
вкупі гинути
не так самотньо (Калинець 1976, 386–387).*

Міфічне причинове мотивування надало драматизму стосункам людини і природи, наголосивши на спільності їхньої долі, підпорядкованості невблаганному законові смерті:

*Закони "біосу" однакові для всіх:
народження, страждання й смерть.
Лисиці, леви, ластівки і люди,
зеленої зорі черва і листя,*

матерії законам піддані незмінним... (Калинець 1976, 161).

Ця ідея ‘біологічної’ рівності людини і природи в Калинцевій поезії суголосна з лейтмотивом Антоничевої творчості.

Митець, осягаючи невичерпний духовний потенціал особистості, відкрив універсальний закон людського буття – закон любові, що кардинально відрізняє світ людини від світу природи.

Дослідження міфічного мотивування внутрішньоприродних процесів в Калинцевому міфі дає можливість простежити альтруїстичний характер авторської художньо-філософської концепції.

По-перше, міфічне мотивування будується на основі альтруїстичного зв'язку.

По-друге, альтруїстичність концепції виявляється опосередковано: як альтернатива егоцентричній позиції, де визначальним виступає людське ‘Я’, у природі актуалізується персоніфіковано виражений суб'єктний первінь – здатність існувати за законами альтруїзму:

*Землі було тепло в наметі,
і уста вона склала в усміх,
бо їй снилось,
що ведмеді ласують медом,
а зайці мають молоду капусту* (Калинець 1976, 84).

Міфічна метафора в Калинцевому міфі засвідчує, що альтруїстична концепція має глибинні, імпліцитні рівні свого художнього втілення, наприклад, за способом установаження суб'єктно-об'єктних відношень:

*воском спливали небеса
даром плакучих зір* (Калинець 1976, 389);

*вечір напував вишневою паводдю
околілу свічку рутяну* (Калинець 1976, 448).

Альтруїстично-екстравертний характер концепції поета найяскравіше розкривається через міфічне мотивування, що відображає любов людини до людини:

*... лилося із твоїх очей
на мене золоте причастя.
Лилася з неба і землі
зелена повінь, синя повінь.
І я воскрес, і я прозрів,
і я був меч, і я був промінь!* (Калинець 1976, 42).

Це міфічне мотивування відтворює метаморфози, які відбуваються із закоханими, увиразнюючи принципний момент авторської філософської позиції: особистість, яка збагачується завдяки любові до неї, відчуває необхідність випромінювати любов ('і я був промінь' (Калинець 1976, 42)).

Катарсис відкриває новий шлях пізнання себе і світу. Образ меча – контекстуальний антонім променя – оприявнює амбівалентну сутність альтруїзму. Меч і промінь – внутрішні опозиції особистості, генератор її саморозвитку, адже любов – це ще й меч, який повинен убити людський егоїзм.

Поет доводить оптимальність альтруїстичної позиції, використовуючи так званий 'національний' аргумент:

*ще треба засіяти стелю
бджолинками куті
аби рука не забула
щедрий жест сівача* (Калинець 1976, 433).

Одивнення обрядової ситуації акцентує вроджену, ментальну потребу самовіддачі українця-арія, самореалізації у вирощуванні хліба – творчості, нерозривно пов'язаній із природою.

Таким чином звучання альтруїстичної концепції увиразнюється, вона знаходить своє конкретизоване, а значить, переконливе втілення.

І. Калинець усебічно розкриває всю складність шляху любові, який наближає людину до ідеалу. Міфічне мотивування на означення цього процесу має драматичне забарвлення:

*І ніжність
поки дісталася
крізь пласти черствості
викривилася* (Калинець 1976, 165).

Але в його поезії драматичне зазвичай переплітається з оптимістичним, що допомагає всебічно зобразити і сам механізм дії концепції, і наслідки цієї дії:

*одна сонячна скалка
ще довго
з грудей стриміла
спогад про тебе
кровоточив* (Калинець 1976, 164).

Нерозділена любов приносить біль, та навіть тоді вона не втрачає своєї 'сонячної' суті.

Симбіоз драматичного й оптимістичного в Калинцевій міфічній реальності – результат філософського синтезу, який свідчить про глибинність і цілісність авторської концепції:

*я народився
смарагдовим камінцем
зійшов промінням
і повертаюся у згасання
спокійно
мов Рак (Калинець 1976, 389–390).*

Міфічне мотивування в поезії з циклу “Знаки Зодіака” містить у своїй основі три образи: камінь – зодіакальний символ, промінь, Рак, що вимагає активізації асоціативного мислення реципієнта для досягнення метаморфоз, які відображають зміни субстанціонального стану ‘Я’. Імплицитний генератор цих перетворень – всепроникна, базова метафорична модель Калинцевої альтруїстичної системи – образ сонця. Він представлений двома художніми деталями – промінь і згасання. Інтерферентність художніх смислів образу Рака – тварина, що рухається вперед задки, і сузір’я під цією назвою – в асоціативно-семантичному полі метафоричної моделі концепції забезпечила продукування парадоксального філософського висновку: смерть того, хто живе за законом любові, – початок його нового існування, повернення.

Використовуючи міфічне мотивування, І. Калинець розкриває прапричини людського бажання стати невмирущим, убачаючи їх в інстинкті самозбереження.

Міфічне мотивування в мініатюрі “Китайка” спрямоване на осмислення людського сприймання життя і смерті. Завдяки міфічному мотивуванню образ китайки – традиційний фольклорний символ смерті – набуває оригінального звучання:

*Китайко, китайко,
нащо козакові очі накрила?
– Хай ще раз подивиться
на черлене літечко,
на вогонь-коника,
на червону ружечку,
на красну дівоньку (Калинець 1976, 372).*

Китайка стає для мертвого козака віконцем у світ живих: амбівалентний символ поєднує значення смерті й життя. Зведення в межах одного образу опозиційних категорій збагатило їхнє звучання, життя на фоні смерті валоризується, актуалізується життєлюбство, прагнення вислизнути з її полону.

Оксиморонність образу китайки породжена зближенням опозицій. Міфічне мотивування в цій мініатюрі відображає дію концептуальних чинників, сформованих на рівні підсвідомості митця. Асоціативний образний ряд, вибудований на варіюванні художніх реалій, у яких червоний колір має то пряме ('червона ружечка'), то переносне значення ('черлене літечко', 'вогонь-коник', 'красна дівонька'). Аналогічні процеси відбуваються в сновидінні, якому притаманні 'буквалізовані' образи, що виникають після стирання їхньої багатозначності й реалізації первинного, прямого значення. Оскільки сновидіння – результат роботи підсвідомості, це дозволяє зробити висновок про асоціативну реконструкцію в поезії "Китайка" характерного для фольклору ототожнення сну і смерті в ролі ще одного аргументу на користь думки про закодовану в генах людини невтолиму спрагу життя.

Знайдений Калинцем спосіб абсолютного утвердження людини через любов знаходить своє логічно завершене художнє втілення в міфічній метафорі:

*Та, що приносить Перемогу,
стверджує Перемогу небуттям,
вже не Могила,
а Корінь
найтихішої на землі квітки Вероніки,
Корінь, з якого витчеться
Дерево Пам'яті (Калинець 1976, 496).*

У міфічній метафорі звучать алюзії на поезію Б.-І. Антонича: '*...що лишилось по нас: з кісток трава зростає*' (Антонич 1998, 161). Фінальний акцент у розвитку образу – Дерево Пам'яті – став своєрідним пуантом, що втілює ідею духовної незнищенності людини-альтруїста, можливість її існування після смерті в новому буттєвому вимірі – пам'яті.

Міфічне мотивування й міфічна метафора – важливі системотворчі художні засоби, тому вони особливо яскраво розкривають характер альтруїстичної, екстравертної поетової концепції. Ці тропи відображають автономність систем людини і природи в міфічній реальності, акцентуючи їх паритетний принцип існування і водночас нерозривний зв'язок. Вони увиразнюють ідею: духовний зв'язок людини з природою сприяє збагаченню індивіда, виявленню його невичерпного духовного потенціалу.

Шляхом міфічного мотивування Ігор Калинець засвідчує органічність альтруїзму для людини взагалі й українця зокрема, доводячи, що шлях любові – найприродніший спосіб енергійного й абсолютного утвердження особистості. Разом із тим митець, використовуючи міфічне мотивування, відображає драматичну внутрішню боротьбу, що відбувається під час осягнення людиною альтруїзму в ролі життєвої програми.

Міфічне мотивування й міфічна метафора забезпечують повноцінне втілення художньо-філософської концепції митця. Міфічне мотивування

обґрунтовує концептуальні домінанти, а міфічна метафора, як мікромодель авторського задуму, унаочнює результати руху шляхом утвердження особистості.

Антонич, Б.-І. (1998). *Твори*. Дніпро. Київ.

Буряк, О. (2003). *Поняття 'індивідуальний авторський міф' у сучасному літературознавстві*. Наукові записки. КДПУ імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Вип. 50. С. 54–64. **Неточний опис джерела, зокрема назви, сторінок – додаю файл, див. с. 60!**

Вико, Дж. (1994). *Основания новой науки об общей природе наций*. Рефл – бук – ИСА. Москва – Киев.

Калинець, І. (1997). *Слово триваюче: Поезії*. Фоліо. Харків. **У тексті – 1976???**

Мелетинский, Е. (1976). *Поэтика мифа*. Наука. Москва.

Потебня, А. (1989). *Слово и миф*. Правда. Москва.